

Διάλεξη 21: Εισαγωγή σε Δενδρικές Δομές Δεδομένων

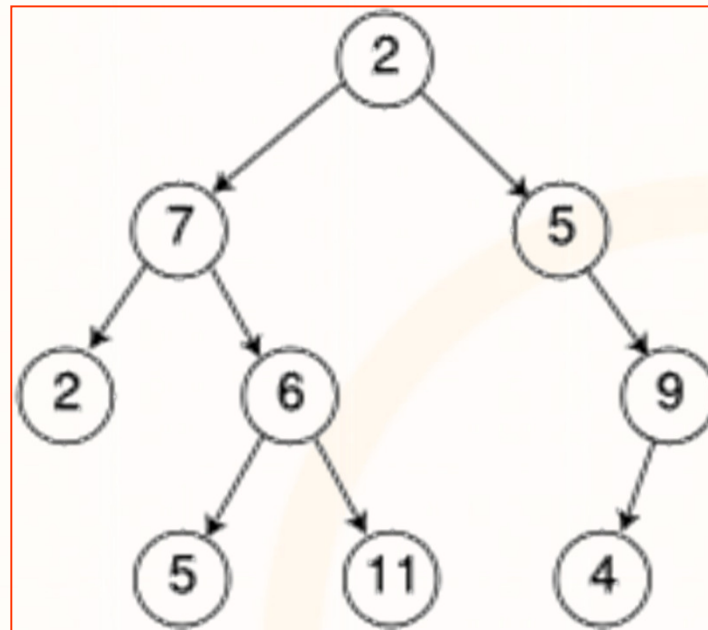
Στην ενότητα αυτή θα μελετηθούν τα εξής επιμέρους θέματα:

- Εισαγωγή σε δενδρικές δομές δεδομένων,
- Ορισμοί και πράξεις
- Αναπαράσταση δενδρικών δομών δεδομένων στη μνήμη
- Διάσχιση Δέντρων

Διδάσκων: Παναγιώτης Ανδρέου

Δέντρα

- Μέχρι τώρα μελετούσαμε γραμμικές δομές δεδομένων (linear data structures) π.χ. Stacks, queues, arrays, lists, κτλ
- Σε αυτή την ενότητα θα μελετήσουμε δενδρικές δομές δεδομένων (δηλαδή μη-γραμμικές δομές)
- **Δένδρο** είναι ένα σύνολο **κόμβων (κορυφών)** που συνδέονται από ακμές (ή τόξα).

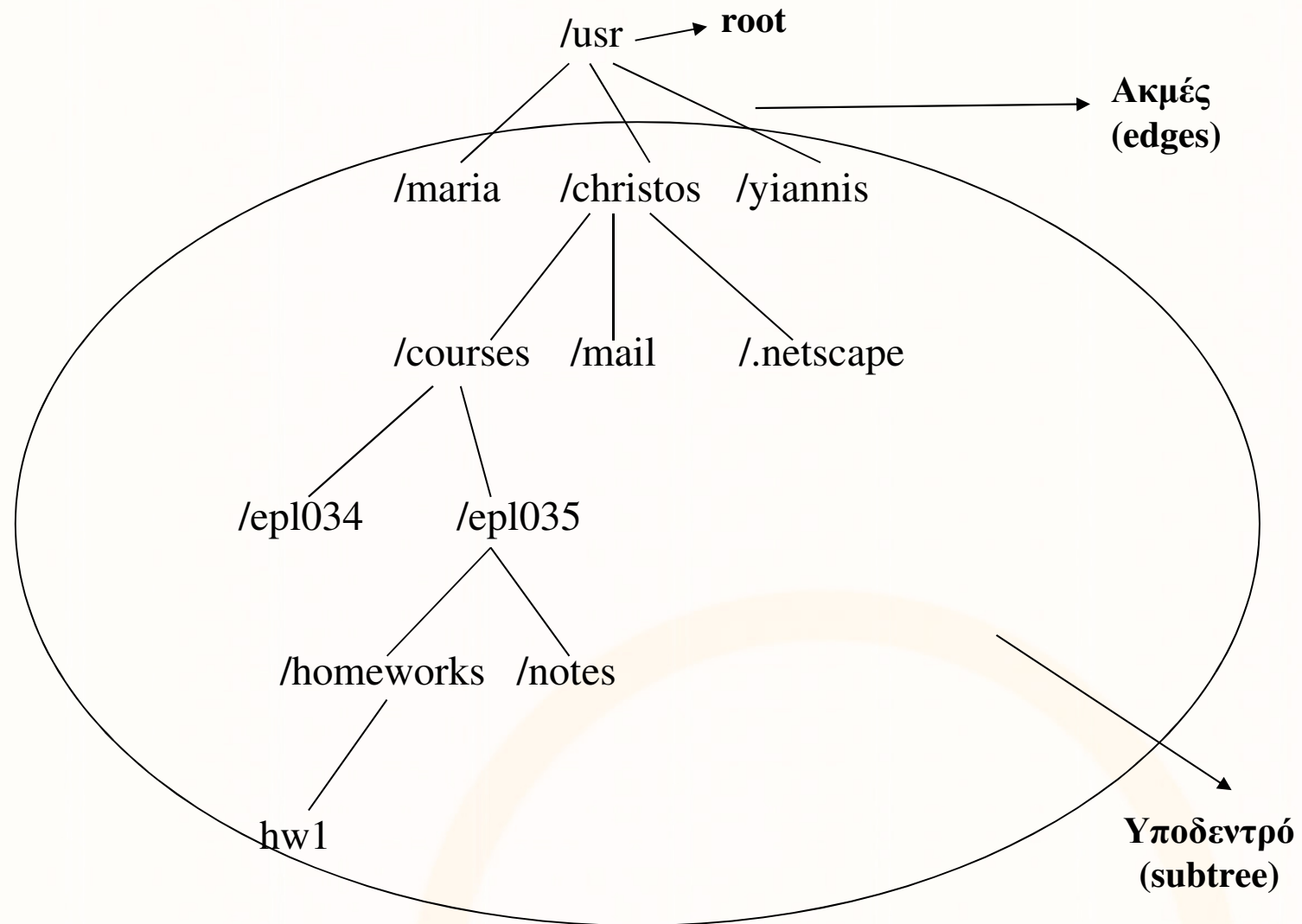

Δέντρα

Δένδρο είναι ένα σύνολο **κόμβων (κορυφών)** που συνδέονται από **ακμές (ή τόξα)** με τον ακόλουθο αναδρομικό ορισμό:

1. Ένα δένδρο είναι είτε κενό ή
 2. αποτελείται από:
 - **μια ρίζα (root)**, δηλαδή ένα κόμβο στον οποίο δεν καταλήγουν αλλά μόνο ξεκινούν ακμές, και
 - **0 ή περισσότερα υποδένδρα** T_1, T_2, \dots, T_k , το καθένα ξεχωριστό από τα άλλα και από τη ρίζα. Υπάρχει μια ακμή από τη ρίζα στις ρίζες των T_1, T_2, \dots, T_k .
- Από κάθε κόμβο ξεκινούν 0 ή περισσότερες **ακμές (edges)**.
 - Σε κάθε κόμβο καταλήγει μία μόνο ακμή (αλλιώς θα είχαμε μια άλλη δομή – τον γράφο)
 - Στη ρίζα δεν καταλήγει καμιά ακμή.

Παράδειγμα 1: Οργάνωση Μονοπατιών σε ένα OS

Παράδειγμα συνέχεια

Υποθέστε ότι χρησιμοποιούσαμε μια γραμμική δομή (π.χ. ένα πίνακα) για την αποθήκευση των διάφορων μονοπατιών

/usr/maria

/usr/christos

/usr/christos/courses

/usr/christos/courses/epl034

/usr/christos/courses/epl035

/usr/christos/courses/epl035/homeworks

/usr/christos/courses/epl035/homeworks/hw1

/usr /christos/courses/epl035/notes

/usr /christos/mail

/usr /christos/.netscape

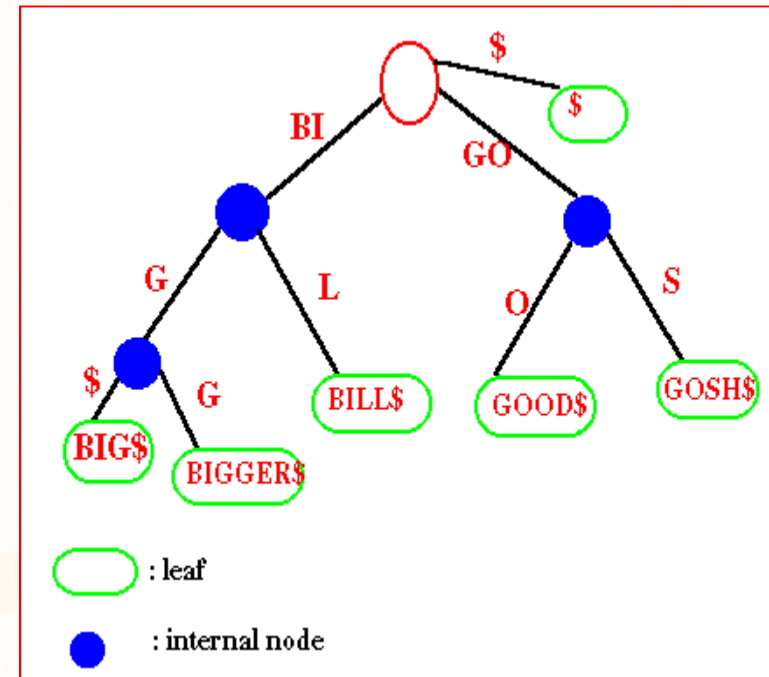
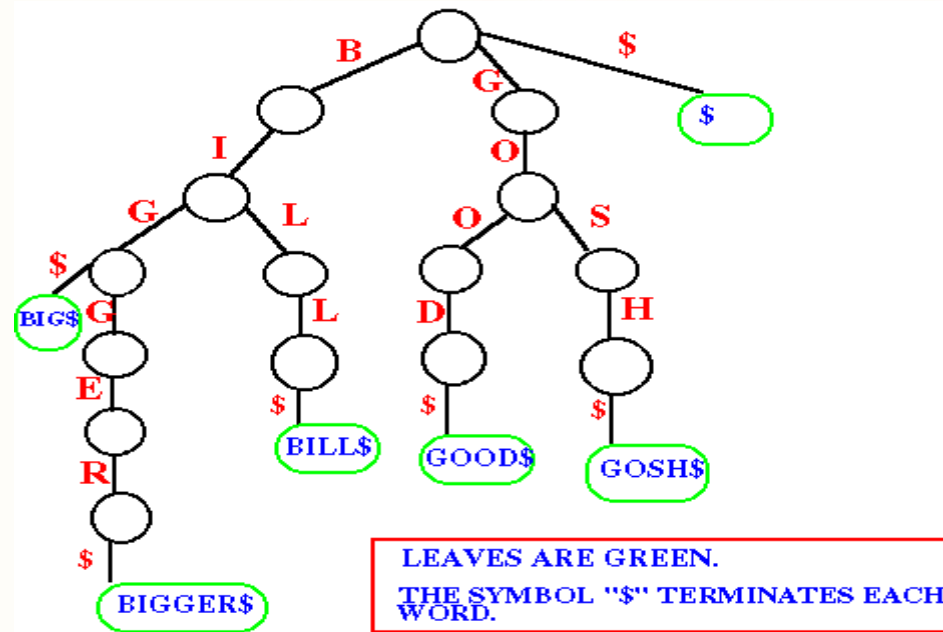
/usr /giannis

Μειονεκτήματα

- Καταλαμβάνουμε πολύ χώρο → Επαναληπτική αποθήκευση μονοπατιού
- Η αναζήτηση κάποιου στοιχείου χρειάζεται $O(n)$ (n μέγεθος λίστας)
- Στα δένδρα τα δεδομένα είναι 'καλύτερα' οργανωμένα ώστε οι διαδικασίες αναζήτησης, εισαγωγής και εξαγωγής κόμβου να είναι πιο αποδοτικές ($O(\log n)$).

Παράδειγμα 2: Suffix Trie (ReTrieval)

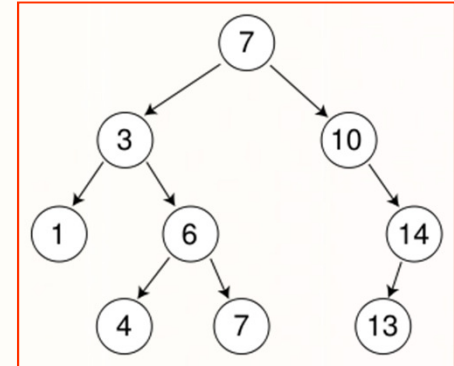
- Μπορούμε να κρατήσουμε ένα μεγάλο λεξικό στην μνήμη του υπολογιστή και να κάνουμε αναζητήσεις για λέξεις αποδοτικά

PATRICIA Trie: Κάθε ακμή περιέχει 1 ή περισσότερους χαρακτήρες (συμπίεση)

Ορισμοί

- Όταν υπάρχει **ακμή** από ένα κόμβο **u** σε ένα κόμβο **v** τότε ο **u** είναι ο **πατέρας** ή ο προκάτοχος (**parent**) του **v**, και ο **v** είναι **παιδί** (**child**) του **u**.
- Η ορολογία αυτή γενικεύεται ώστε να μιλούμε για **προγόνους** (ancestors) και **απογόνους** (descendants) κόμβων.
- Κόμβοι που έχουν τον ίδιο προκάτοχο ονομάζονται **αδέλφια** (**siblings**)
- Κόμβοι που δεν έχουν παιδιά λέγονται **φύλλα** (leaves). Οι υπόλοιποι λέγονται **εσωτερικοί** (non-leaves - branches).
- **Βαθμός (degree) ενός κόμβου** είναι ο αριθμός των παιδιών του.
- **Βαθμός ενός δένδρου** είναι ο μέγιστος από τους βαθμούς των κόμβων του.
- **Δένδρα βαθμού n** λέγονται **n-αδικά**. Δένδρα που χρησιμοποιούνται συχνά είναι τα δυαδικά (binary), τετραδικά (quadtrees), οκταδικά (octtrees).

Parent(6) => 3

Sibling(1) => 6

Leaves = {1,4,7,13}

Non-leaves={3,6,7,10,14}

Root={7}

Degree(Tree)=2

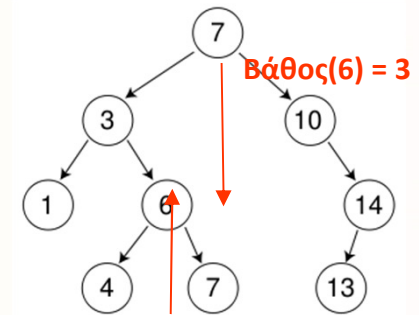
degree(14) = 1

Βάθος και ύψος ενός δένδρου

- **Βάθος ενός κόμβου (Node Depth)** (ή επίπεδο **Level**)

=> αριθμός προγόνων + 1.

π.χ. το βάθος της ρίζας ενός δένδρου είναι 1.

- **Βάθος ενός δένδρου** ονομάζουμε τον μέγιστο από τα βάθη των κόμβων.
- **Μονοπάτι ή διαδρομή (path)** ενός δένδρου είναι μια ακολουθία κόμβων v_1, v_2, \dots, v_k , όπου κάθε v_i είναι πατέρας του v_{i+1} . Το **μήκος** του μονοπατιού v_1, v_2, \dots, v_k είναι $k-1$.
- **Ύψος ενός κόμβου** : το μήκος του μονοπατιού από το βαθύτερο κόμβο (στο ίδιο υπό-δένδρο) προς τον κόμβο. π.χ. το ύψος οποιουδήποτε φύλλου είναι 0.
- **Ύψος ενός δένδρου** : το ύψος της ρίζας του δένδρου.

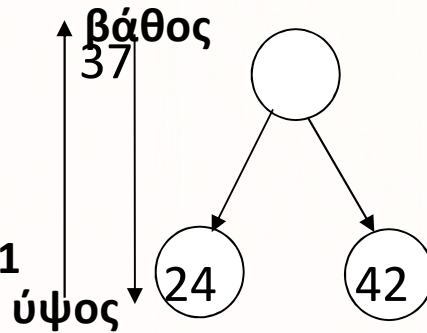
Παράδειγμα

37

Βάθος (Depth/Level) κόμβου: 1

Ύψος (Height) κόμβου: 0

Βαθμός Δένδρου = 0

Βάθος (Δένδρου): 2

Ύψος (Δένδρου): 1

Βάθος κόμβου 37: 1

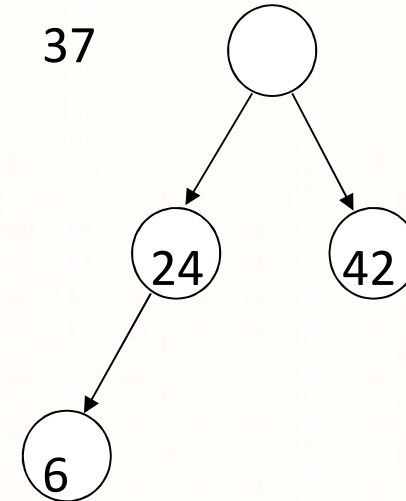
Ύψος κόμβου 37: 1

Βάθος κόμβου 24: 2

Ύψος κόμβου 24: 0

Βαθμός Δένδρου = 2

37

Βάθος (Δένδρου) : 3

Ύψος (Δένδρου) : 2

Βάθος κόμβου 24: 2

Ύψος κόμβου 24: 1

Βάθος κόμβου 6: 3

Ύψος κόμβου 6: 0

Βαθμός Δένδρου = 2

Αναπαράσταση Δένδρων στη Μνήμη

- Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε **στατική** ή **δυναμική χορήγηση** μνήμης, αν και το δεύτερο είναι πιο φυσιολογικός τρόπος.
- Κάθε κόμβος αποτελείται από κάποιο αριθμό πεδίων:
 1. Τα **πραγματικά δεδομένα του κόμβου** (DATA και το κλειδί), και
 2. **Δείκτες σε άλλους κόμβους** του δένδρου (ένα ανά παιδί) .

```
typedef struct node {  
    int      data;  
    struct node *left;  
    struct node *right;  
} NODE;
```

```
typedef struct stack {  
    NODE *head;  
    int  size;  
} TREE;
```

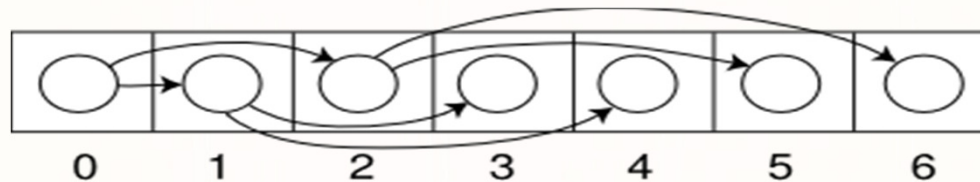
Αναπαράσταση Δένδρων στη Μνήμη

- Για δένδρο βαθμού n κάθε κόμβος έχει την πιο κάτω μορφή:

Info p_1 p_2 ... p_n

όπου ο p_i είναι δείκτης στο i -οστό παιδί του κόμβου.

- Εναλλακτικά θα μπορούσαμε να αναπαραστήσουμε ένα δένδρο μέσα σε ένα **στατικά ορισμένο πίνακα**. Π.χ. όπου οι δείκτες είναι απλά αριθμοί (θέσεις του πίνακα).

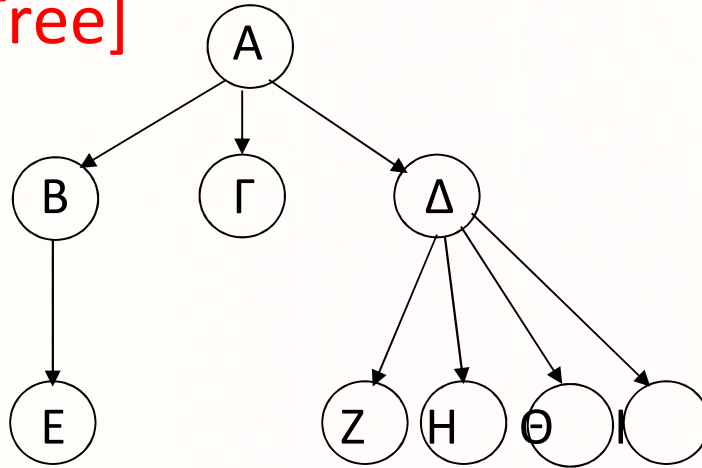
- Και στις δυο περιπτώσεις θέλουμε 4 bytes ανά δείκτη (σε x86) ή integer θέσης πίνακα. Αν έχουμε ένα 5-αδικό δέντρο τότε κάθε κόμβος χρειάζεται επιπλέον 20 bytes.
- Αν ένας κόμβος δεν έχει παιδιά τότε αυτοί οι δείκτες θα μένουν αναξιοποίητοι, επομένως θα έχουμε σπάταλη χώρου.

Αναπαράσταση Δένδρων στη Μνήμη

- **Πρόβλημα:** Μείωση της σπατάλης χώρου από **αχρησιμοποίητους** δείκτες.
- **Λύση:** Μπορούμε να μετατρέψουμε ένα δέντρο **n-αδικό** (κάθε κόμβος με n παιδιά) σε ένα **2-αδικό** (κάθε κόμβος με 2 παιδιά) χρησιμοποιώντας την πολιτική «**Πρώτο Παιδί / Επόμενο Αδέρφι**» (**First Child/Next Sibling**)
- Δηλαδή κάθε κόμβος u περιέχει
 1. τα δεδομένα του κόμβου,
 2. δείκτη στο αριστερότερο (πρώτο) παιδί του u ,
 3. δείκτη στον επί δεξιά αδελφό του u , αν υπάρχει.
- Αυτή η πολιτική μας επιτρέπει να μειώσουμε τον αριθμό των δεικτών

Παράδειγμα αναπαράστασης δένδρου

[Normal Tree]

Δένδρο Βαθμού n ($n=4$)

Συνολικοί δείκτες:

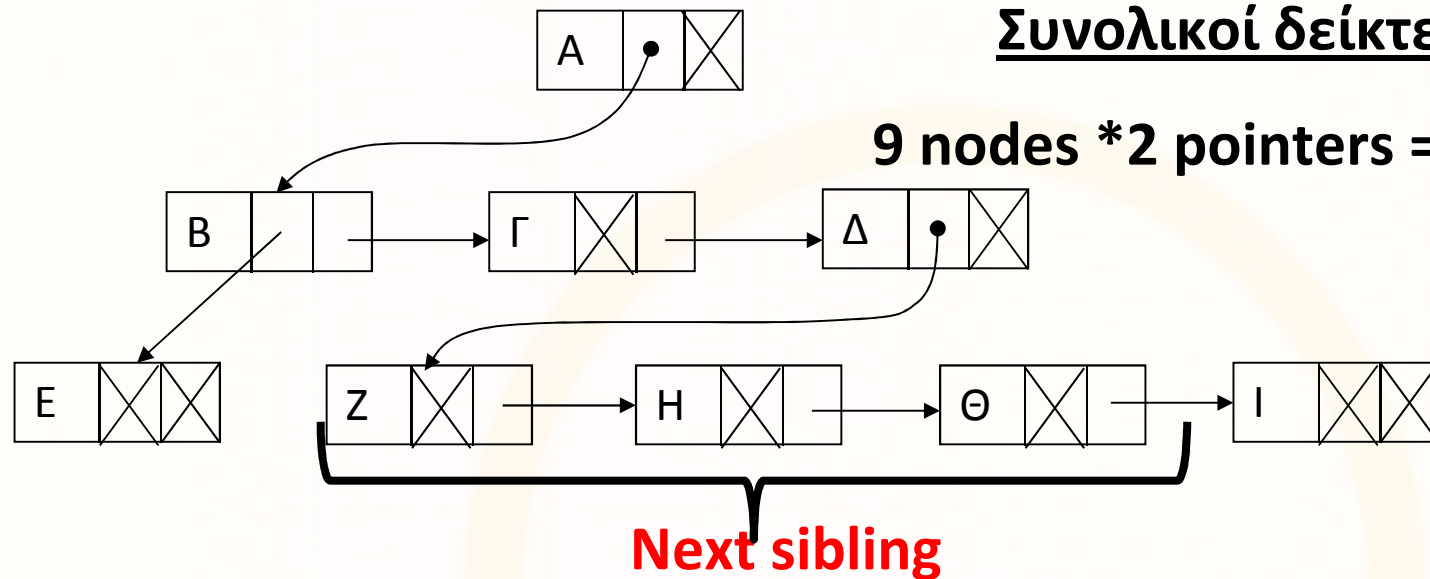
$9 \text{ nodes} * 4 \text{ pointers} = 36$

[First Child/Next Sibling]

Δένδρο Βαθμού n ($n=2$)

Συνολικοί δείκτες:

$9 \text{ nodes} * 2 \text{ pointers} = 18$

Διάσχιση Δένδρων

- Αν θέλουμε να επισκεφθούμε όλους τους κόμβους ενός δένδρου, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε ένα από τους πιο κάτω τρόπους, οι οποίοι διαφέρουν στη σειρά με την οποία εξετάζουν τους κόμβους.

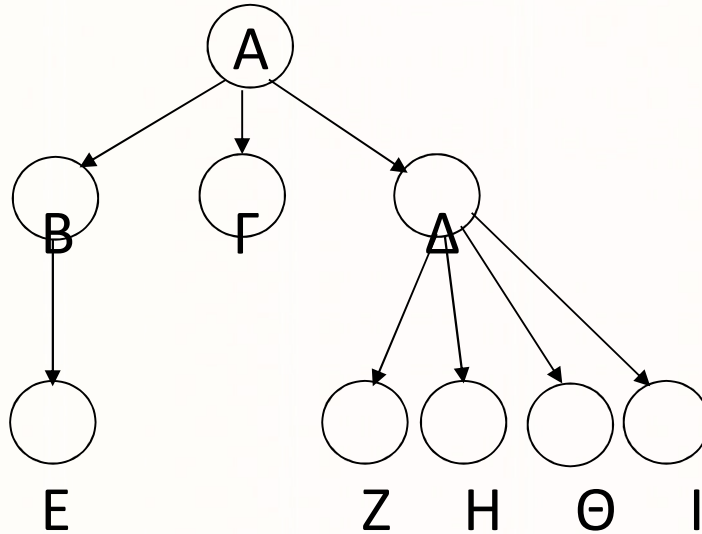
1. **Προθεματική Διάσχιση: (Preorder Traversal)** επισκεπτόμαστε (εκτυπώνουμε) πρώτα τη ρίζα και ύστερα τα παιδιά της. Αναδρομικά η πράξη ορίζεται ως εξής:

```
Print_Preorder(treenode u)
    Print u;
    foreach child v of u
        Print_Preorder(v)
```

2. **Μεταθεματική Διάσχιση: (Postorder Traversal)** επισκεπτόμαστε (εκτυπώνουμε) πρώτα τα παιδιά και ύστερα τη ρίζα του δένδρου. Αναδρομικά η πράξη ορίζεται ως εξής:

```
Print_Postorder(treenode u)
    foreach child v of u
        Print_Postorder(v)
    Print u;
```


Παράδειγμα Διάσχισης δένδρου


```
Print_Preorder(treenode u)
Print u;
foreach child v of u
    Print_Preorder(v)
```

```
Print_Postorder(treenode u)
foreach child v of u
    Print_Postorder(v)
Print u;
```

Προθεματική Διάσχιση (Preorder) : **A** B E Γ Δ Z H Θ I

Μεταθεματική Διάσχιση (Postorder) : E B Γ Z H Θ I Δ **A**

Χρήσιμες Πράξεις του ΑΤΔ Δένδρο

Parent (u)	επέστρεψε τον πατέρα του u
Children (u)	επέστρεψε τα παιδιά του u
FirstChild(u)	επέστρεψε το πρώτο παιδί του u
RightSibling (u)	επέστρεψε τον κόμβο στα δεξιά του u
LeftSibling (u)	επέστρεψε τον κόμβο στα αριστερά του u
IsLeaf (u)	αν το u είναι φύλλο τότε δώσε true, διαφορετικά δώσε false
IsRoot (u)	αν το u είναι η ρίζα του δένδρου δώσε true, διαφορετικά δώσε false
Depth (u)	δώσε το βάθος του u στο δένδρο.